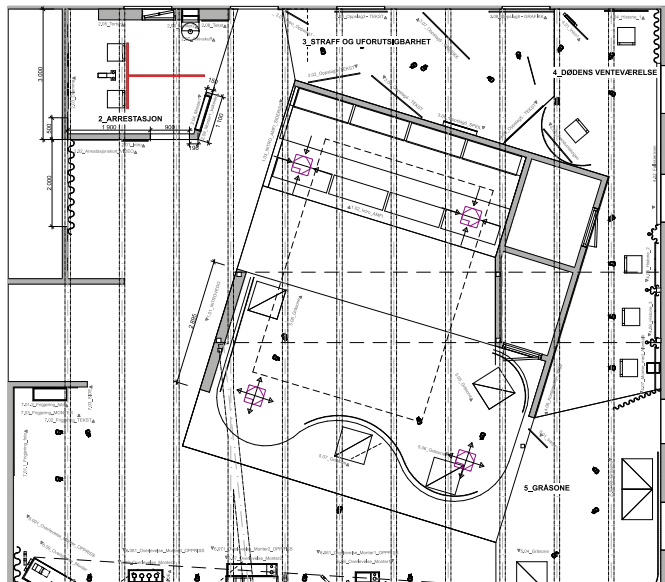

MUSEENE I AKERSHUS → GRINIMUSEET → EIKSMARKA

SIXSIDES AS

Prosjektansvarlig → Morten Haneseth, interiørarkitekt MNIL

KREDITERING → SIDE 172

Gråsonen og Dødens venteværelse. Her kan de besøkende høre avskjedsbrevene de dødsdømte fangene skrev og sendte sine kjære. Hver fortelling har sitt avlукke, der en kan høre brevet lest opp av en skuespiller. Minnetavle, eller kontemplativ vegg. Hvert kors eller symbol er for hver fange som døde i Grini fangeleir, eller ble ført ut av leiren for å bli skutt på Trandumskogen, som var tyskernes rettersted. Veggene er i sort valkromat, med utfreste symboler.

Historien må ikke gjenta seg

Grinimuseet ønsket en ombygning og utvidelse av eksisterende utstilling. Museet ligger på Grini i Bærum, i en autentisk fangebrakke som ble flyttet dit i 2017. Omgivelsene er det gamle fengselet, kommandantboligen og andre deler av den opprinnelige Grini fangeleir, og setter rammene for den mørke fortiden. Museet har årlig 15 000 besøkende, slik at en måtte ta hensyn til kapasitet og publikumsflyt på svært begrensede arealer under prosjektering. SixSides ble valgt som samarbeidspartner, og fikk i oppdrag å videreutvikle utstillingskonseptet som forelå: en historiefortelling rundt syv temaer, med en kronologisk oppbygning. SixSides fikk også ansvar for de fleste leveransene som totalleverandør.

Museet hadde utarbeidet en prosjektplan i forbindelse med flytting av fangebrakka, og det forelå et ønske om å videreføre formidlingsgrepet som var utarbeidet i første del av utstillingen. Utstillingen som bygger videre på den gamle utstillingen fra 2017, ligger i den gamle fangebrakken.

Temaer som Arrestasjon, Straff og uforutsigbarhet, Dødens venteværelse, Gråsonen, Overlevelse og Frihetens øyeblikk er temaer for de forskjellige sonene, og forteller historien sett med fangenes øyne og fortellerstemme. I Arrestasjon er et interaktivt spill benyttet for å vise de umulige valgene en fange ble stilt overfor i avhør, og fortellinger fra avhør og tortur ligger som lag i arkivskuffer. Torturredskaper, benyttet under avhør, er vist i monterte.

Lydfortellinger fra dødsdømte er lest inn

av skuespillere, og er gripende lydkulisser i Dødens venteværelse. Den besøkende kan sitte ned på «autentiske» fangekrakker og fordype seg i historiene. Her er også en kontemplativ vegg med kors og symboler, ett for hvert liv som gikk tapt på Grini, de fangene som ble fraktet til Trandumskogen og skutt.

Gråsonen forteller historien om fangevokterne, både de grusomme, men også de som gjorde gode gjerninger og forsøkte å bedre forholdene for fangene.

Temaet Overlevelse handler om alle de teknikkene fangene benyttet for å lysne hverdagen og oppholdet i fangeleiren. Denne delen av utstillingen er lysere og lettere enn den bevisst mørke og tunge holdningen ellers i utstillingen. Her benyttes det i større grad gjenstander, siden det

Gråsonen, den delen av utstillingen som forteller historiene om de forskjellige fangevokterne. Noen var grusomme, men det fantes vennlige sjeler som gjorde tilværelsen til fangene så bra de kunne. Flere ble frikjent etter krigen etter gode vitnemål fra fanger som satt der. Elementene som presenterer de forskjellige fangevokterne, er inspirert av trekantmerkene politiske fanger, jøder og kommunister måtte bære sydd på fangedraktene. I elementene er det også flere lag med fortellinger, i form av uttrekkbare tekstplater.

I delen Straff og Uforutsigbarhet, er i hovedsak tekstbasert. Her er rommet utformet slik at en må gå «spissrotgang» mellom tekstene, likt fangene som ble avstraffet måtte løpe gjennom en rekke fangevoktere som stod og slo dem med køller og kjepper på appellplassen.

Arrestasjonsrommet har en original celledør fra Møllergaten 19, der mange avhør og tortur ble utført. Via tittelhullet i døra kan en se inn på et belyst foto av en celle. Illustrasjoner tegnet av fanger er forstørret og benyttet som fototapet. I Arrestasjonsdelen er det informasjon i flere lag. Uttrekksskuffer i et møbel til høyre for døren, formet som et gammelt arkivskap, gir den besøkende mulighet å lese grusomme historier om avhør og tortur.

Overlevelsestemaet og avdelingen er holdt i lysere farger enn resten av utstillingen. Her er eksempler på humoren, sangene, og de gjenstandene fangene laget i skjul for å holde motet oppe under fangenskapet. Montrene er satt inn i en «skog» av skrå og skjeve pinner, for å illustrere at fangene som enkeltindivider aldri gav opp, og nektet å gå i takt.

finnes bevarte eksempler på ting fangene formet under fangenskapet. Her er det tegninger og minnebøker, eksempler på musikk skrevet, klær og sko laget til fangenes barn. Enkelte av gjenstandene som ble laget under fangeoppholdet, er så små at en må benytte forstørrelsesglass for å kunne betrakte dem, da de konstant måtte skjules for fangevokterne.

Fortellingen om Grini fangeleir er viktig å fortelle, for at historien ikke skal gjenta seg. Det er få gjenlevende tidsvitner – som betyr

at utstillingen blir tilsvarende viktig.

Store deler av den originale fangebrakkka har strenge restriksjoner knyttet til å bevare det opprinnelige, slik at alle installasjoner måtte monteres med avstand til det originale trepanelet på veggene. På panelet kan en se tegninger og små tekster som er fangenes skriblerier.

Rammene for utstillingen er mørke illustrasjoner og sorthvitt foto i store oppslag, sort valkromat til tekstoppslag, i tillegg til bevisst dempet belysning.

En skal føle en knugende tung stemning gjennom deler av utstillingen, en fremstilling som skal være i tråd med fangenes følelse av å være fengslet på Grini. Delen Overlevelse er lagt til sydsiden av bygget, med dagslys inn. Denne delen skal fremstå med håp og lys, samtidig kan man se vakre gjenstander fangene skapte i hemmelighet. Gjenstandene er utstilt i klimakontrollerte monterer utformet til utstillingen. Farger og tekstiler er i denne delen bevisst holdt i lyse toner.